

מזמור מ"ד

א	לִמְנַצַּח לִבִּי קִרַּח מִשְׁכִּיל	
א	ב	אֱלֹהִים, בְּאֶזְרִינוּ שְׁמַעְנוּ
		אֲבוֹתֵינוּ סִפְרוּ לָנוּ
		פַּעַל פְּעֻלָּתְךָ בִּימֵיהֶם בִּימֵי קֶדֶם.
	ג	אֲתָה יְדָדָה גּוֹיִם הוֹרֶשֶׁת וַתִּטְעֵם
	ד	כִּי לֹא בַּחֲרָבָם יָרְשׁוּ אֶרֶץ
		כִּי יִמְיִנָּה וְזִרְעָה וְאוֹר פָּנֶיהָ כִּי רָצִיתָם.
ב	ה	אֲתָה הוּא מַלְכֵי אֱלֹהִים
	ו	בְּךָ צָרִינוּ נִגְחַח
	ז	כִּי לֹא בִקְשָׁתִי אֲבָטַח
ג	ח	כִּי הוֹשַׁעְתָּנוּ מִצָּרֵינוּ
	ט	בְּאֱלֹהִים הִלְלָנוּ כָּל הַיּוֹם
		סְלָה.
ד	י	אִף זָנַחְתָּ וַתִּכְלִימֵנוּ
	יא	תִּשְׁיִבְנוּ אַחֲרָי מִנִּי צָר
	יב	תִּתְּנֵנוּ כְּצֹאן מֶאֱכָל
	יג	תִּמְכֹּר עִמָּךְ בְּלֹא הוֹן
	יד	תִּשְׁלִימֵנוּ חֲרָפָה לְשִׁכְנֵינוּ
	טו	תִּשְׁלִימֵנוּ מִשָּׁל בְּגוֹיִם
	טז	כָּל הַיּוֹם כְּלַמְתִּי נִגְדִי
	יז	מִקּוֹל מְחַרֵּף וּמִגִּדֵּף
	יח	כָּל זֹאת בָּאתָנוּ וְלֹא שָׁכַחְנוּךָ
	יט	לֹא נִסּוּג אַחֲרָי לִבִּנוּ
ה	כ	כִּי דִכִּיתָנוּ בַּמָּקוֹם תַּנִּים
	כא	אִם שָׁכַחְנוּ שֵׁם אֱלֹהֵינוּ
	כב	הֲלֹא אֱלֹהִים יַחְקֹר זֹאת
	כג	כִּי עָלֶיךָ הִרְגָנוּ כָּל הַיּוֹם
ו	כד	עוֹרָה, לָמָּה תִישָׁן אֲדָנִי
	כה	לָמָּה פָּנֶיךָ תִּסְתִּיר
	כו	כִּי שָׁחָה לְעַפָּר נַפְשֵׁנוּ
	כז	קוֹימָה עֲזָרְתָה לָנוּ
		וַתִּכָּס עֲלֵינוּ בְּצִלְמוֹת.
		וַנִּפְרָשׁ כַּפֵּינוּ לְאֵל זָר.
		כִּי הוּא יָדַע תַּעֲלָמוֹת לֵב.
		נַחֲשִׁבְנוּ כְּצֹאן טְבָחָה.
		הַקִּיצָה אֵל תִּזְנַח לְנֶצַח.
		תִּשְׁכַּח עֲנִיָנוּ וְלִחְצֵנוּ.
		דְּבָקָה לְאֶרֶץ בְּטִיָנוּ.
		וּפִדְנוּ לְמַעַן חֲסִדָּךְ.

יומא דף סט ע"ב

אמר רבי יהושע בן לוי:
למה נקרא שמן (- של מנהיגי
ישראל מימי שיבת ציון ואילך)
'אנשי כנסת הגדולה'
שהחזירו עטרה ליושנה.

אתא (- בא) משה אמר
(- בנאומו בספר דברים י', יז):
"הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבּוֹר הַנּוֹרָא"
(- ובכך קבע את תארו של
הקב"ה שבהם אנו רשאים
להשתמש בתפילתנו).

אתא ירמיה ואמר:
נכרים מקרקרין בהיכלו
(- הורסים את בית מקדשו),
איה נוראותיו?
לא אמר (- בתפילתו) 'הנורא'.

אתא דניאל, אמר:
נכרים משתעבדין בבניו
(- בעת גלותם), איה גבורתו?
לא אמר (- בתפילתו) 'גיבור'.

אתו אינהו (- באו הם) ואמרו:
אדרבה, זו היא גבורת גבורתו,
שכובש את יצרו,
שנותן ארך אפים לרשעים!
ואלו הן נוראותיו -
שאלמלא מוראו של הקדוש
ברוך הוא היאך אומה אחת יכולה
להתקיים בין האומות?

ורבנן (- ירמיהו ודניאל רבותינו),
היכי עבדי הכי (- כיצד עשו כן)
ועקרי תקנתא דתקין משה
(- ועקרו תקנה שתיקן משה, בזה
שפיחתו שבח אחד מן השבחים
ששיבח בהם משה את הקב"ה)?

אמר רבי אלעזר:
מתוך שידועין בהקדוש ברוך הוא
שאמתי הוא, לפיכך לא כזבו בו!

שמעתי מפי זקנים יוצאי ספרד, כי אניה אחת באה בה מכת הדבר, ובעל
האניה השליכם אל היבשה מקום שאין ישוב, ושם מתו רובם ברעב, וקצתם
נתאמצו ללכת לרגלם עד ימצאו ישוב.

ויהודי אחד בתוכם הוא ואשתו ושני בניו התאמצו ללכת, והאשה מאשר
לא נסתה כף רגלה נתעלפה ומתה, והאיש היה נושא הבנים ונתעלף גם הוא
ושני בניו מצד הרעב, וכי הקיץ מן העלוף מצא שני בניו מתים. ומרוב הדאגה
קם על רגליו ואמר: רבון העולמים! הרבה אֶתָּה עושה שאעזוב דתי, תדע
באמנה שעל כרחם של יושבי שמים יהודי אני ויהודי אהיה ולא יועיל כל מה
שהבאת ותביא עלי! ואסף מן העפר ומן העשבים וכסה את הנערים והלך
לבקש ישוב.

ר' שלמה אבן וירגה
שבט יהודה פרק 52

הטחה כלפי שמים

הדיין התם והישר ר' כתריאל קוה מראדאון, שהוגלה יחד עם
אחיו-לצרה לטרנסדוניסטריה, שכל מאשתו וילדיו ומכל הגלויים עמו
ונשאר גלמוד וערירי, נשאל על ידי שרידי-עדתו השכולים והמיותמים
שאלת-חכם: „אולי מוטל עליהם לחזור בתשובה, בבחינת, נחפשה דרכינו
ונחקורה ונשובה, כדי שיחוס עליהם השם וירחם את שארית הפליטה,
שלא יאבד ניר לקהילה הקדושה, עיר ואם בישראל“. על כך השיב להם
ר' כתריאל קוה הדיין, שיצאו לו מוניטין בכל הסביבה שעניו הוא מכל
אדם (הוא בז לכל הצעה לשמש ברבנות) כדברים האלה: „לא, רחמנים
בני רחמנים, לא לנו אלא על הקב"ה לחזור בתשובה. שהרי למה הגיעתנו
שואת-רשעים זו? על מה ניספו קדושינו וצדיקיננו? ועוללים ויונקים
שלא טעמו טעם חטא — למה רוטשו לעיני אמותיהם ללא רחם? כיצד
נטרף פתאום העולם ללא משטר וסדר, ומנהיג הבירה איהו? האמנם
לית דין ולית דיין? האם צדק, חלילה, הנבל שבתהלים באמרו: „אין
אלהים, השחיתו והתעיבו עליה“? שרי ליה מרי! הרי מבשרי חזיתי
פליאותיו וחסדיו עמי בכל עת ובכל שעה, ההקשיח עתה לבו ואטם
אוזניו משמוע שוועת עניים? מה היה עליו, מה נטרחש כאן? נתכלבל
עלי עולמי, לא אוכל להבין. על כל פנים, מורי ורבותי, איני רואה כל
סיבה לחזרתנו בתשובה, כי מה עוינו ומה פשענו, שנתחייב להכות על
לבנו: „על חטא שחטאנו“? אוי לנו, איכה שכולנו מכל מחמלי נפשנו!
אבותינו הישרים, אחינו ואחיותינו הקדושים והטהורים, ילדי-טיפוחינו
התמימים והיקרים, גשות-החיל הצנועות והכשרות — איכה הועמדנו מכל
מחמדינו אלה ככלי ריק! יודעים אנו שמכל תפארת עברנו לא ישוב
אלינו אף שמץ-מה, כי הכל נמוג והלך בדרך שכל באיה לא ישוב. איוב
בשעתו, שנתרוקן כמונו מכל וכל, גרם מזלו בסוף ימיו שהושב לו הכל
שבועתיים. אולם התלמוד אומר! איוב לא היה ולא נברא אלא משל היה.
איוב היה משל, אך אנו, מורי ורבותי, שפורעניות איוב הגיעונו עד
צוואר, אנו הרי עובדה הננו, מציאות, לא חלום ולא משל. אלי, אלי,
מה עשית לנו ולמה באתנו צרה איומה זו? ובאיזו צורה הבאת עלינו
את הצרה! כלומה תכסה פנינו.

שלום שטרייט
מתוך הקובץ 'מבית', תש"ו